

Julkisen tiedon tarjonta ja hinnoittelu Suomessa

Heli Koski¹

Tiivistelmä

Tässä raportissa selvitetään valtion tulosoajauksen alaisille virastoille tehdyn kyselytutkimuksen perusteella julkisesti kerätyn tiedon hinnoittelukäytäntöjä ja tarjontaa sekä tietotuotteiden luovutuksesta saatujen tulojen merkitystä niiden tuottajaorganisaatioille. Kaikki kyselyyn vastanneet virastot tarjosivat maksuttomia tietotuotteita, mutta niiden osuuden arviointi kaikista tietotuotteista koettiin vaikeaksi. Maksullisista tietotuotteista lähes kolmannes tarjotaan nimelliseen tai irtiottokustannuksiin perustuvaan hintaan, lähes viidennes omakustannehintaan ja miltei puolet liiketaloudellisiin perustein hinnoiteltuna. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen tuotteiden osuus on täten suhteellisesti suurin kaikista maksullisista tietotuotteista. Julkishallinnon organisaatioiden näkökulmasta suurimman ongelman nimelliseen tai irtiottokustannusperusteiseen hinnoitteluun siirtymisessä muodostaa tulorahoitteinen toimintamalli. Enintään irtiottokustannusten käyttöön siirtyminen tietotuotteiden hinnoittelussa tarkoittaisi sitä, että tulorahoitusmallista pitäisi luopua ja tiedon tarjoajille varata valtion budjetista tarvittava rahoitus tiedontarjontatehtävän hoitamiseen. Lähes kaikki vastaajat pitivät tässä tapauksessa ainakin periaatteessa mahdollisena siirtymistä kokonaan nimellisiin tai irtiottokustannuksiin perustuviin tietotuotteiden hintoihin.

¹ Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA). Lönnrotinkatu 4 B, 00120 Helsinki. Sähköposti: Heli.Koski@etla.fi.

1. Johdanto

Julkisella sektorilla on merkittävä rooli tiedon kerääjänä, hallinnoijana ja jakelijana; julkinen sektori on suurin tiedontuottaja Euroopassa. EU:n ja Norjan julkisen sektorin tiedon markkinoiden arvoksi on vuonna 2006 arvioitu yhteensä keskimäärin 27 miljardia euroa, eli noin 0.25 % alueen kokonaisbruttokansantuotteesta (Dekkers ym., 2006)². Julkinen sektori vaikuttaa digitaalisen tiedon kaupalliseen hyödyntämiseen monin tavoin. Se on tärkeä tietotuotteiden ja –palveluiden raaka-aineen tuottaja ja markkinoiden yleisten toimintaedellytysten rakentaja. Tiedon hyödyntämisen ja uusien yritysten ja markkinoiden kehittymisen kautta julkisen sektorin toimilla liittyen tiedon hallintaan, jakeluun ja hinnoitteluun voi olla myös vaikutusta toteutuvaan talouskasvuun.

Aiemmin julkinen sektori oli useiden tietopalvelujen (esim. sääpalvelujen) monopoli-tuottaja, mutta digitalisointi ja immateriaalioikeuksien kehittäminen ovat johtaneet siihen, että monille tietotuotteille on olemassa kannattavat yksityiset markkinat. Silti julkisella sektorilla on yhä monopoliasema suhteessa moniin tietoihin, jotka muodostavat keskeisen panoksen sähköisten tietopalvelujen tarjonnassa. Käytäntö on osoittanut, että julkisen sektorin monopoli-oikeus ilman riittäviä velvoitteita tietojen kohtuuhintaiseen tarjontaan aiheuttaa ongelmia julkisten tietojen ja tietokantojen käytölle. Euroopan Komission vuonna 2003 antama julkisen sektorin hallussa olevia tietoja koskeva direktiivi³ selkeyttää julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytön oikeudellista kehystä EU-alueella. Tiedon uudelleenkäyttäjien mielestä nykyiset säännökset eivät ole kuitenkaan riittävän tiukat (Euroopan Yhteisöjen Komissio, 2009)⁴. Vaikuttaa siltä, että julkisen sektorin tiedonhallintaan liittyy yhä monia institutionaalisia rajoitteita ja hinnoittelukäytäntöjä, jotka rajoittavat tiedon laajamittaista hyödyntämistä yhteiskunnan eri sektoreilla. Direktiivi jättää myös jokaisen jäsenvaltion määriteltäväksi sen, mitkä ovat julkisen sektorin elinten julkiset tehtävät ja mikä on niiden rooli tiedon markkinoilla.

Valtioneuvoston kanslian keväällä 2009 asettaman Suomen talouskasvun edellytysten vahvistamista koskevan hankkeen yhteydessä nousi esille kysymys siitä, kuinka hyvin julkisin varoin eri tahoilla luodut tietovarannot ovat paitsi hallinnon eri osien myös tutkija-yhteisön ja liike-elämän käytettävissä. Näkemyksen muodostamiseksi asiasta päätettiin hankkia kyselytutkimuksella julkisen sektorin organisaatioista tietoa siitä, millaisia hinnoittelukäytäntöjä eri organisaatioissa on käytössä julkisesti kerätyn tiedon luovuttamisessa tuottajaorganisaation ulkopuolelle, missä määrin tietoja luovutetaan eri hinnoitteluperustein ja mikä merkitys luovutuksista saaduilla tuloilla on tuottajaorganisaatioille. Tämä raportti valottaa näitä kysymyksiä kyselytutkimuksella kerätyn aineiston avulla.

² Tämä arvio on erittäin karkea. Se perustuu Dekkersin ym. (2006) kyselytutkimuksesta saamiin tietoihin julkisen sektorin tietovarantojen ylläpitäjien ja uudelleenkäyttäjien arvioista koskien omien kotimaidensa julkisen tiedon markkinoiden arvoa. Kyselytutkimuksen perusteella Dekkersin ym. tekemä arvio Euroopan julkisen tiedon markkinoiden kokonaisarvosta oli keskimäärin 27 miljardia euroa. On kuitenkin huomattava, että vastaajien näkemyksissä oli suuria eroja ja arvio kyseisten markkinoiden kokonaiskoosta vaihteli 10 ja 48 miljardin euron välillä.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä.

⁴ Euroopan Yhteisöjen Komissio (2009). Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö – direktiivin 2003/98/EY uudelleentarkastelu.

Luvussa 2 kerrotaan lyhyesti tutkimusaineiston kokoamisesta. Luku 3 luo tiiviin katsauksen julkisen tiedon hinnoitteluperiaatteisiin yleensä ja tarkastelee kyselytutkimuksesta saatujen tietojen perusteella hinnoittelukäytäntöjä valtion virastoissa. Luvussa 4 keskustellaan tietotuotteiden tarjontaan liittyvästä lainsäädännöstä sekä kuvaillaan julkisen sektorin tietotuotteiden tarjontaa ja käyttöä kyselyaineiston valossa. Luku 5 sisältää yhteenvedon ja johtopäätökset.

2. Aineiston kokoaminen

Kyselytutkimus julkisen tiedon tarjonnasta ja hinnoittelusta toteutettiin joulukuussa 2009. Kyselytutkimuksen kohteeksi valittiin 29 tietotuotetta tarjoavaa valtion tulosoikeuden alaista virastoa.⁵ Ennen varsinaisen kyselyn toteuttamista lähetettiin pilottikyselylomake kahteen virastoon. Kyselylomakkeen lopullinen versio muokattiin näistä virastoista puhe- ja kirjallisen palautteen perusteella.⁶ Kysely osoitettiin ensisijaisesti organisaation tietohallinnon johdosta vastaavalle henkilölle tai – jos tällaista henkilöä ei löytynyt organisaation www-sivuilla tarjolla olevista yhteystiedoista - organisaation vastaavalle johtajalle. Kysely toteutettiin postitse lähetetyllä kyselylomakkeella⁷. Lisäksi tammikuun alkupuolella lähetettiin muistutus sähköpostilla ja kyselylomake sähköisessä muodossa niille organisaatioille, jotka eivät olleet vielä vastanneet kyselyyn.

Kiinnostuksen kohteena kyselytutkimuksessa olivat julkisen sektorin sähköisessä tai painetussa muodossa olevat aineistot, tiedot ja tietokannat. Koska tällaisille tietotuotteille ei ole olemassa mitään yleisesti hyväksyttyä virallista määritelmää, kyselylomakkeen alussa selvennettiin seuraavasti, mitä tietotuotteilla kyselyssä käsitettiin: ”*Tietotuotteilla käsitetään tässä kyselyssä tuottamianne ja tarjoamianne yksittäisiä tietoja, aineistoja ja tietokantoja sähköisessä tai painetussa muodossa (esim. rekisteriotteet, tilastoaineistot, online tietokannat). Tähän ei lueta tuottamianne julkaisuja ja raportteja.*”

Vastaus saatiin 22 (eli 76 prosentilta) tavoitelluista organisaatioista, joista yksi ilmoitti, ettei organisaatiolla ole kyselyssä tarkoitettua toimintaa, mutta alalla on kuitenkin tunnistettu tietovarannon kokoamistarve. Vastanneiden joukossa ovat mukana Suomessa taloudellisesti merkittävimmiksi julkisen sektorin tietotuotteiden tarjoajiksi arvioidut virastot.

3. Julkisen tiedon hinnoittelu

Julkisen tiedon hinnoittelu on avainasemassa vaikuttamassa tietojen uudelleenkäytön laajuuteen. Vuonna 1992 annettuun valtion maksuperustelaki (150/92) luokittelee julkisen sektorin suoritteet maksuttomiin (väljästi tulkiten yleishyödylliset suoritteet), omakustannehintaan ja liiketaloudellisesti hinnoiteltaviin. Omakustannehinta tarkoittaa sitä, että maksun suuruus vastaa tietotuotteen tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää, eli tietotuotteiden hinnan määräytymistä käyttäjämäärän perusteella keskimääräisten kustannusten mukaan. Omakustannehintoja ovat lain mukaan julkisoikeudelliset suoritteet eli valtion viranomaisen tarjoamat suoritteet, joiden kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

⁵ Lista virastoista, jolle kysely lähetettiin, on esitetty liitteessä 2.

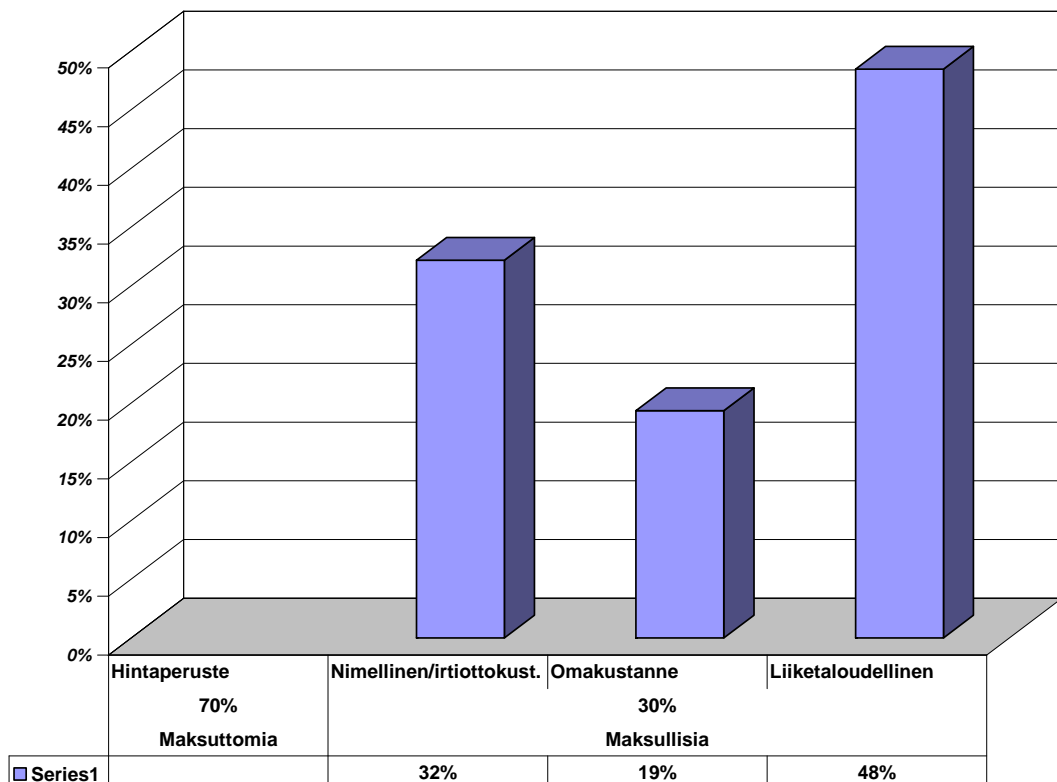
⁶ Liite 1 sisältää kyselylomakkeen.

⁷ Osa vastaajista halusi kyselylomakkeen sähköisessä muodossa ja heille tämä toimitettiin sähköpostitse.

Omakustannehinnan eli valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrän perusteella tapahtuva hinnoittelu tarkoittaa tietotuotteiden hinnan määräytymistä käyttäjämäärän perusteella keskimääräisten kustannusten mukaan. Tällöin tietotuotteen suhteellisen vähäisestä (aiemmasta) käytöstä voi seurata niin korkea hinta, ettei tiedon tuotannon kustannuksia pystytä kattamaan, vaikka mahdollisesti halvemmalla hinnalla tiedon käyttö lisääntyisi niin, että siitä saatavat tulot ylittäisivät tuotannon kokonaiskustannukset. Hyvinvointitapioita tällaisesta hinnoittelusta lisää se, että kallis tieto johtaa yhteiskunnan kannalta sen optimaalista vähäisempään käyttöön.

Julkisen sektorin tietotuotteita tarjotaan Suomessa myös omakustannehintaa halvemmalla joko nimelliseen tai irtiottokuluihin perustuvaan hintaan.⁸ Maksuperustelaki antaa tähän mahdollisuuden: ”Maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutus-toimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä.” Myös hintadiskriminointia on maksuperustelain puitteissa mahdollista harjoittaa: maksuperustelain mukaan erityisestä syystä voidaan tietyltä ryhmältä periä omakustannusarvoa alempi tai korkeampi maksu tai jättää maksu kokonaan perimättä.

Kuvio 1 Tietotuotteiden hinnoittelu

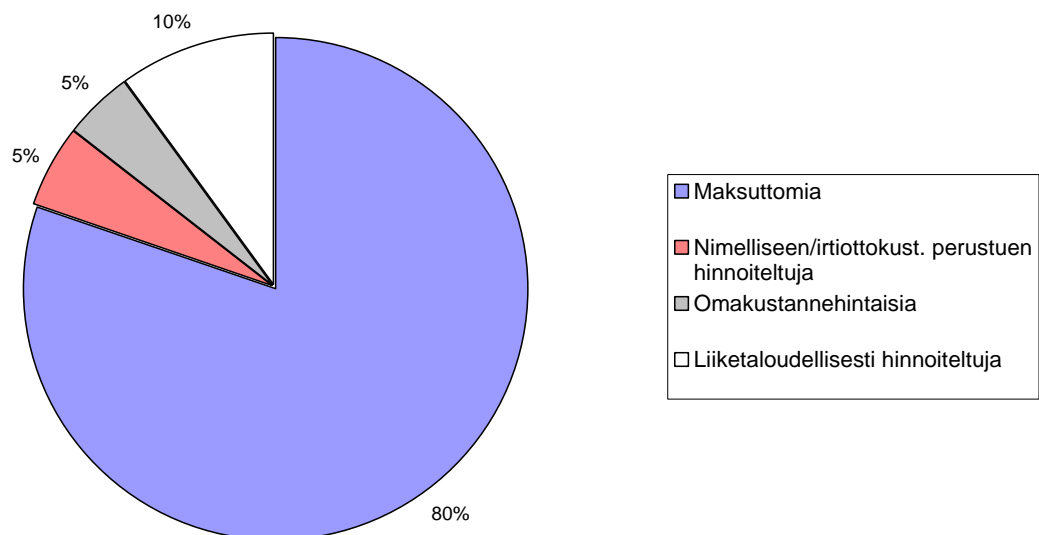
Kaikki kyselyyn vastanneet organisaatiot tarjosivat maksuttomia tietotuotteita. Maksuttomien tietotuotteiden osuus kaikista tarjotuista tietotuotteista vaihteli 0,05 ja 100 prosentin välillä, ja keskimäärin kysymykseen vastanneet arvioivat noin 70 prosenttia organisaation-

⁸ Irtiottokuluilla tarkoitetaan tiedon luovuttamisesta ja jakamisesta syntyviä välittömiä kustannuksia.

sa tarjoamista tietotuotteista olevan saatavilla ilmaiseksi. Maksuttomien tietotuotteiden osuuden arviointi kaikista tietotuotteista koettiin kuitenkin vaikeaksi: vain 11 vastaajaa kykeni arvioimaan tätä prosenttiosuutta. Syynä tähän on muun muassa se, ettei maksuttomien tietotuotteiden osalta ole olemassa yhtä tarkkaa kirjanpitoa kuin maksullisista tietotuotteista.

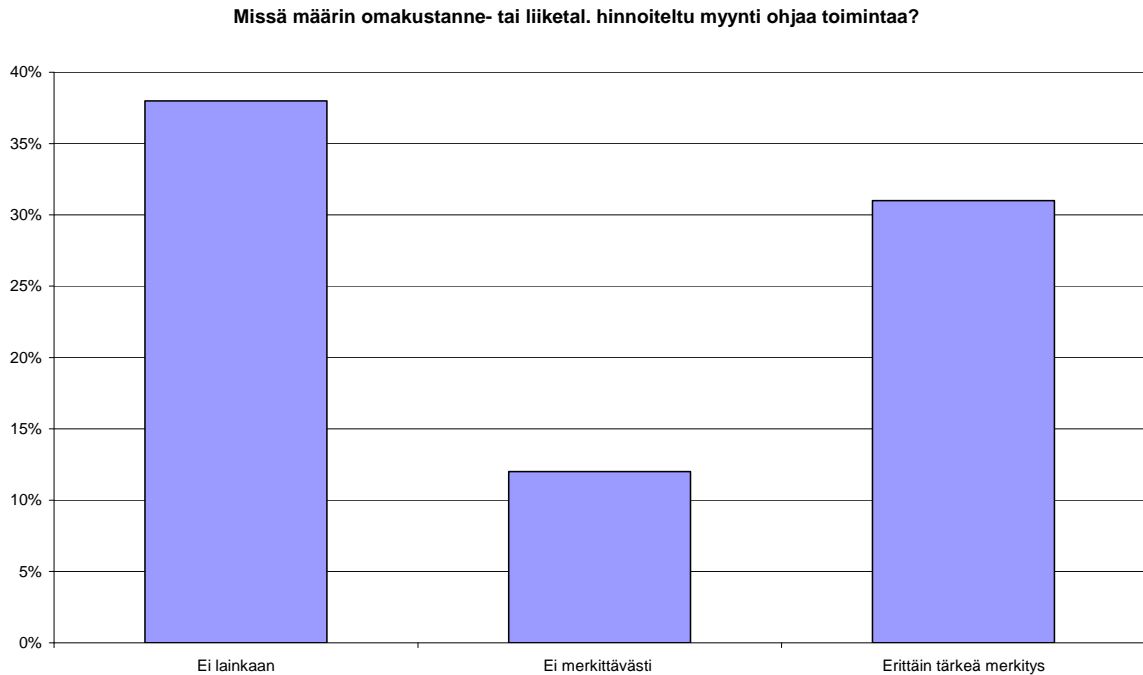
Nimelliseen/irtiottokuluihin perustuvaan hintaan tarjosi tietotuotteita 58 prosenttia, omakustannehintaan 50 prosenttia ja liiketaloudelliseen hintaan 60 prosenttia vastaajaorganisaatioista. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen tietotuotteiden suhteellinen osuus kaikista maksullisista tietotuotteista oli myös suurin, keskimäärin 48 prosenttia. Noin 32 prosenttia maksullisista tietotuotteista tarjottiin nimellisiin tai irtiottokuluihin perustuvaan hintaan. Omakustannehintaisten maksullisten tietotuotteiden osuus oli pienin, noin 19 prosenttia, eikä yksikään vastaaja raportoinut organisaationsa tarjoavan maksullisia tietotuotteita pelkästään omakustannushinnalla. Kahden vastaajaorganisaation kaikki maksulliset tuotteet oli saatavilla nimelliseen tai irtiottokuluihin perustuvaan hintaan ja kolmen pelkästään liiketaloudellisesti hinnoiteltuina.

Kuvio 2 Internetin kautta saatavilla olevien tietotuotteiden hinnoittelu

Digitaalisessa muodossa Internetin kautta tarjolla olevat tietotuotteet olivat vastaajaorganisaatioissa suureksi osaksi maksuttomia. Keskimääräinen osuus Internetin kautta ilmaiseksi saatavista tietotuotteista oli 83 prosenttia, ja kaksi kolmas osaa virastoista tarjosi kaikki Internetin kautta saatavilla olevat tietotuotteet maksuttomina. Liiketaloudellista hinnoiteltuja Internetissä tarjotuista oli noin kymmenen prosenttia. Keskimäärin noin 5 prosenttia Internetin kautta tarjottavista tietotuotteista tarjottiin irtiottokustannuksiin perustuvaan hintaan, ja sama osuus omakustannehintaan.

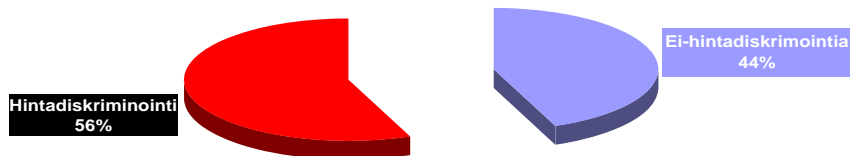
Kuvio 3 Hinnoittelun rooli organisaation toiminnan ohjauksessa

Avoimeen kysymykseen siitä, missä määrin omakustannehintaan tai liiketaloudellisesti hinnoiteltu myynti tai asiakaslähtöisyys yleensä ohjaa organisaation toimintaa ja sen kehittämistä vastauksissa esiintyi suurta hajontaa. Puolet kaikista vastaajista raportoi, ettei tietojen hinnoittelulla tai myynnillä ole lainkaan (38 prosenttia) tai ei merkittävästi (12 prosenttia) toimintaa ohjaava vaikutusta. Vajaa kolmasosa vastaajista kertoi sen sijaan, että myynnistä saatavilla tuloilla on erittäin tärkeä merkitys organisaation toiminnan rahoituksessa tai että tuotteiden myynti ja hinnoittelu ohjaavat toimintaa kustannusvastaavuuden ollessa tavoitteena. Toimintaansa luonnehti asiakaslähtöiseksi niin, että tiedonkäyttäjien tarpeet ja kysyntä ohjaavat tietopalvelutuotteiden kehitystä, noin 38 prosenttia vastaajista.

Hintadiskriminointia, eli tuotteen myymistä eri hinnalla ostajasta riippuen, harjoitettiin 56 prosentissa vastaajaorganisaatioista. Hintadiskriminointi jakautuu pääosin neljään luokkaan: i) viranomaisille ilmaiseksi, alennettuun hintaan tai irtiottokustannuksin tarjottavat tietotuotteet, ii) opetuskäyttöön ilmaiseksi tai alennettuun hintaan annetut tiedot, iii) jotain lakisääteistä tehtävää hoitaville yrityksille alennettuun (omakustannehintaan) tarjottavat tietotuotteet, ja iv) yrityksille liiketaloudelliseen hintaan tarjottavat tietotuotteet. Suuressa osassa hintadiskriminoivista virastoista viranomaisille tarjottiin tietoja muita edullisempaan hintaan. Jotkut virastot jakavat oman organisaation tai oman hallinnon ministeriön sisällä tietoa ilmaiseksi, mutta tyypillisesti tietoaineistoja mainittiin annettavan toisten viranomaisten käyttöön alennettuun hintaan tai irrotuskustannuksilla tai joissakin tapauksissa erityissopimuksin tapahtuvan hinnoittelun perusteella. Tietotuotteita luovutetaan myös joistakin virastoista opetuskäyttöön ilmaiseksi tai alennettuun hintaan – tosin vain kaksi vastaajista raportoi tällaisesta käytännöstä. Yksityisen sektorin toimijat (lukuun ottamatta joitain lakisääteisiä tehtäviä hoitavia yrityksiä) saavat usein maksaa julkisen sektorin tietotuotteista muita kalliimpaa, liiketaloudellisin perustein määräytyvää hintaa.

Kuvio 4 Hintadiskriminointi

- 1) Viranomaisille ilmaiseksi tai alehintaan.
- 2) Opetuskäyttöön ilmaiseksi tai alehintaan
- 3) Jotain lakisääteistä tehtävää hoitaville yrityksille alehintaan (omakust.hinta)
- 4) Yrityksille liiketaloudelliseen hintaan.

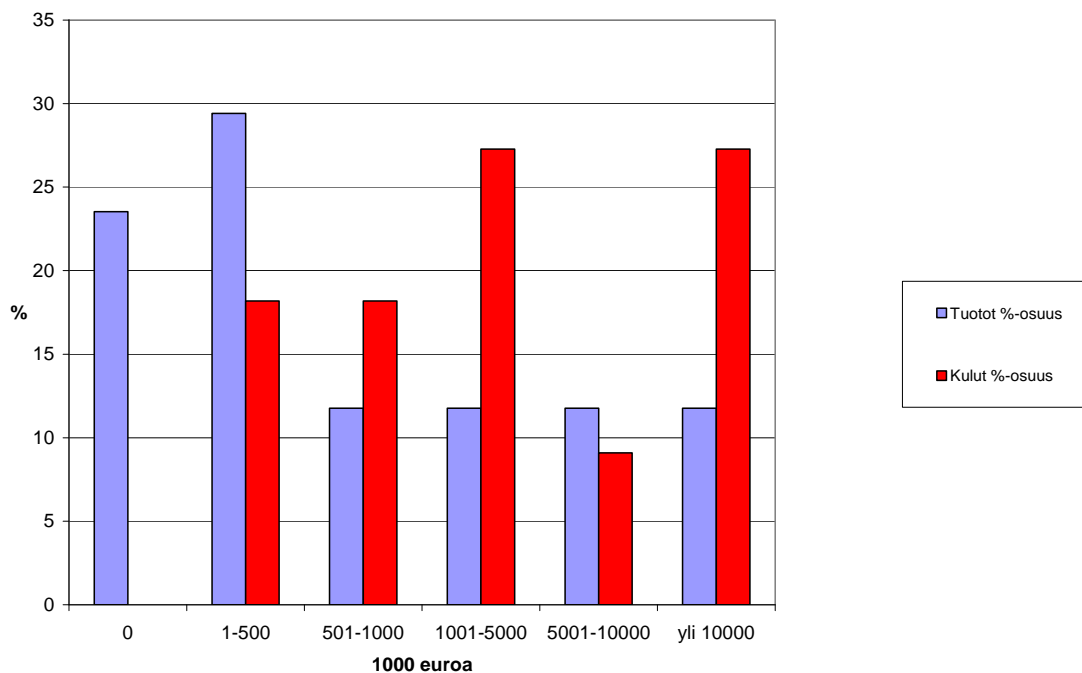
Omakustanne- ja liiketaloudellista hinnoittelua käyttäviltä vastaajilta kysyttiin, millä edellytyksillä he näkisivät mahdollisena siirtyä käyttämään pelkästään nimellisiä/irtiottokustannuksiin perustuvia hintoja. Lähes kaikki kysymykseen vastanneet pitivät tätä ainakin periaatteessa mahdollisena, mikäli kustannukset katetaan valtion budjetista. Täysin ongelmattomaksi hinnoittelumuutosta eivät kaikki vastaajat kuitenkaan nähneet. Ongelmiksi mainittiin muun muassa riittävän laatuvarmistaminen ja tietotuotteiden kysynnässä mahdollisesti tapahtuva voimakas kasvu, joka saattaisi aiheuttaa kapasiteettiongelmiä ja johon ei pystyttäisi vastaamaan ilman selvää rahoituslisäystä. Ongelmaksi mainittiin myös esimerkiksi se, että kansallisesti rahoitettuja tutkimusaineistoja saisivat maksutta myös maksukykyiset monikansalliset suuryritykset. Kaikki vastaajat eivät pitäneet irtiottokustannuksiin siirtymistä täysin suoraviivaisena: jatkoselvitystä saatettaisiin tarvitta muun muassa irtiottokustannuksiin laskettavien erien laskentaperusteista.

Vastanneista seitsemältätoista saatiin tieto organisaation tietotuotteista kertyneistä kokonaistuloista vuonna 2008. Nämä olivat yhteensä 52.3 miljoonaa euroa. Virastojen tietotuotteista saamat tulot vaihtelivat suuresti. Neljällä vastaajaorganisaatioista ei ollut tietotuotetuloja lainkaan kaikkien tarjottujen tietotuotteiden maksuttomuuden, kun taas kahden organisaation tulot tietotuotteista vuonna 2008 ylittivät 10 miljoonaa euroa. Tietotuotteiden tuotannon kustannukset vuonna 2008 olivat asiaa koskevaan kysymykseen vastanneissa organisaatioissa yhteensä 132.2 miljoonaa euroa. Tietotuotteiden tuotannon kustannukset olivat siis yli kaksinkertaiset tietotuotteista saatuihin tuloihin verrattuna. Näitä lukuja tulkittaessa on huomioitava, että kustannuskysymykseen vastasi vain 11 organisaation edustaja, kun taas tietotuotetuloista saatiin tieto 17 organisaatiosta.

Kuvio 5 kuvastaa tietotulojen ja tietotuotteiden tuotannon kustannusten jakautumista suuruusluokittain eli sitä, kuinka monta prosenttia vastaajista kuuluu kuhunkin tietotulo- ja kustannusluokkaan. Tästä kuviostakin käy ilmi tietotuotteista saatavien tulojen ja niiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten epäsuhtaisuus. Tietotuotetulojen jakauma on vasemmalle vino viitaten suhteellisen pienien tietotulojen olevan tyypillisempiä, kun taas

raportoidut tietotuotteiden tuotannon kustannukset painottuvat suhteellisesti suurempiin kustannusluokkiin.

Kuvio 5 Tietotuotetulojen ja niiden tuotannon kustannusten jakaumat vastaaja-organisaatioissa vuonna 2008

4. Tietotuotteiden tarjonta ja käyttö

Julkisen sektorin organisaatioilla on säädösperusteinen monopolioikeus (ja –velvoite) monien aineistojen keräämiseen. Useiden julkisen sektorin tietotuotteiden markkinaperusteinen tuotanto olisi mahdotonta esimerkiksi tietosuojaan liittyvien vaatimusten takia. Julkisella sektorilla on velvollisuus toimia myös tietojen hallinnoijana ja jakajana. Suomen perustuslain 12 §:n mukaan ”Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.” Julkisuuslain 20 § puolestaan määrää viranomaisten velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa seuraavasti ”Viranomaisten on huolehdittava siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla.”

Julkisen sektorin tarjoamien tietojen ulkopuolelle rajautuvat julkisuuslain 24 §:n mukaan salassa pidettävät viranomaisten asiakirjat sekä henkilötietolain (22.4.1999/523) säännösten perusteella yksityisyyden suojan piiriin kuuluvat tiedot. Myös useat erityislainsäädännöt, kuten rekisterilait (esim. väestötietolaki) ja viranomaisten tehtäviä ja toimintaa koskevat lait (esim. tilastolaki), asettavat rajoitteita tietojen luovutukselle. Toisinaan aineistojen laajamittaista hyödyntämistä rajoittaa se, etteivät lait tai niiden tulkinta ole ajanmukaisia. Esimerkiksi julkisen sektorin tietojen hyödyntämisessä tutkimuskäytössä aineis-

tojen laatu ja niiden saatavuus kärsivät tilastoaineistojen luovuttamista koskevien lakien tulkinnoista, jotka eivät vastaa EU:n voimassaolevia asetuksia. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 223/2009 23 artiklan mukaan ”Komissio (Eurostat) tai kansalliset tilastolaitokset tai muut kansalliset viranomaiset voivat toimivaltansa puitteissa myöntää käyttöoikeuden sellaisiin salassa pidettäviin tietoihin, joiden perusteella tilastoyksiköt on mahdollista tunnistaa ainoastaan välillisesti, tutkijoille, jotka suorittavat tilastollisia analyysieja tieteellisiä tarkoituksia varten.” Tästä asetuksesta huolimatta käytännössä tutkijat saavat käyttöönsä vain aineisto-otoksia, joiden tietoja on manipuloitu niin, etteivät tilastoyksiköt ole edes välillisesti tunnistettavissa. Tällainen aineisto manipulointi on sekä kallista että johtaa heikompilaatuisten aineistojen käyttöön tutkimuksessa, ja täten saatavien tutkimustulosten vähäisempään tarkkuuteen ja luotettavuuteen.

Suomessa tulorahoitteisten toimintamallien soveltaminen julkiseen sektoriin on ollut yksi merkittävä tekijä, joka on johtanut julkisten tietopalveluiden ja –tuotteiden kaupalliseen tarjoamiseen ja immateriaalioikeuksien suojaamiseen sekä lisenssimaksujen perimiseen. Julkisen sektorin yksiköt ovat siis alkaneet toimia kuten yritykset, toisinaan kilpaillen yksityisten yritysten kanssa. Vastajaorganisaatioista 41 prosenttia raportoi niiden tietotuotteiden markkinoilla olevan kilpailevaa yksityistä tarjontaa. Tämä asetelma ei ole täysin ongelmaton: On mahdollista, että joissain tapauksissa julkisen sektorin monopoliasema tiedon hankinnassa vääristää kilpailua ja vaikeuttaa yksityisten yritysten toimintaa markkinoilla. Tehokkaimmat yksiköt eivät siten välttämättä ole tiedon markkinoiden toimijoita. Tästä voi seurata myös se, että uusia tietotuotteita ja –palveluita tuottavia yrityksiä perustetaan vähemmän kuin muutoin, tai jopa uusien markkinoiden kehittyminen estyy. Kuluttajien näkökulmasta tämä merkitsee tietotuotteiden kalliimpia hintoja ja vähäisempää variaatiota.

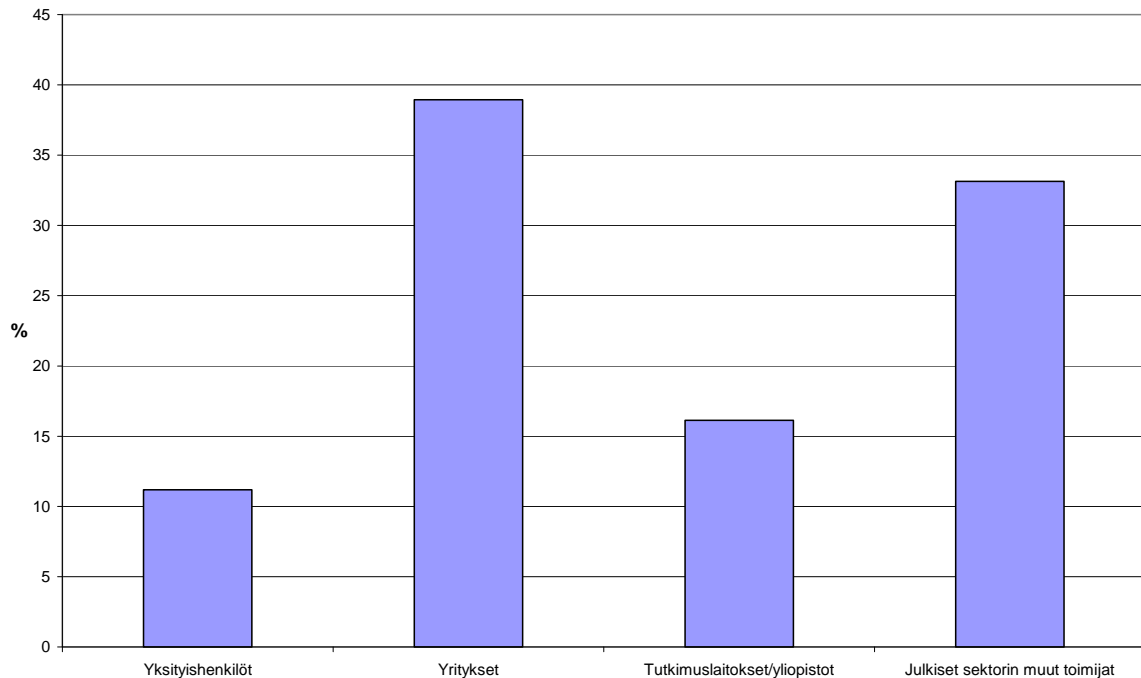
Suurin julkisen sektorin tietotuotteiden käyttäjäryhmä olivat kyselyn perusteella yritykset; vastaajat arvioivat tietotuotteidensa käyttäjäryhmistä yritysten osuudeksi keskimäärin liki 40 prosenttia. Toiseksi suurin käyttäjäryhmä olivat muut julkisen sektorin toimijat, joiden osuus oli noin kolmannes kaikista käyttäjistä. Tutkimuslaitosten ja yliopistojen suhteellinen osuus oli verrattain pieni, alle 15 prosenttia. Selvästi otoksen virastojen tietotuotteiden pienimmän käyttäjäryhmän muodostivat yksityishenkilöt, joiden osuudeksi tietotuotteiden käytöstä vastaajat arvioivat hieman yli 10 prosenttia.

Taloudellisesti merkittävimpiä julkisen sektorin tietoja ovat maantieteelliset tiedot sekä taloudellisia ja yhteiskunnallisia tietoja sisältävät aineistot.⁹ Euroopan komission (2004) arvion mukaan maantieteelliset tiedot kuten kartta- ja paikkatietoaineistot kattavat noin 80 prosenttia kaikesta julkisen sektorin hallussa olevasta tiedosta. Maantieteellisen tiedon yksityisillä markkinoilla on arvioitu olevan myös suuri kasvupotentiaali erityisesti paikkatietojärjestelmäsovellusten¹⁰, navigointiin (esim. nopein reititys tiettyyn kohteeseen) ja sijaintiin perustuvien palveluiden (esim. tietoa paikallisista nähtävyyksistä ja tapahtumista) markkinoilla sekä maantieteellistä tietoa käyttävässä markkinoinnissa (esim. kiinteistöjen arvon arviointi). Myös meteorologisilla tiedoilla on monenlaisia sovelluksia eri markkinoilla kuten kuljetusalalla sekä maataloustuotannossa ja matkailun toimialalla.

⁹ Maantieteellisten tietojen taloudellista merkitystä kuvastaa esimerkiksi se, että vuonna 2008 Nokia maksoi 5,7 miljardia Euroa Navteqista, yhdysvaltalaisesta paikkatietojärjestelmiä tuottavasta yrityksestä.

¹⁰ Paikkatietojärjestelmät (geographical information system, GIS) ovat spatiaalisen tiedon luomiseen, käsitteilyyn, varastointiin ja analysointiin kehitettyjen laitteiden, ohjelmien, aineistojen ja käyttäjien kokonaisuuksia.

Kuvio 6 Eri käyttäjäryhmien osuus tietotuotteiden käytöstä

Kyselylomakkeessa pyydettiin vastaajaa nimeämään organisaation tarjoamista tietotuotteista/tietotuoteryhmistä kolme eniten käytettyä ja kertomaan, kuinka kyseiset tuotteet on hinnoiteltu. Eniten käytettyinä tietotuotteina mainittiin erilaiset rekisteritietokannat, poimintapalvelut viraston aineistoista tai rekistereistä, suoramarkkinointipalvelut, lakisääteisesti salassa pidettävien tietojen luovutus sekä ilmaiset verkkopalvelut. Kolmen eniten käytetyn tietotuotteen joukkoon mahtuivat myös tietokantojen ja rekisterien päivitykset, viranomaiskyselyt ja julkisoikeudelliset tietotuotteet, tutkimustiedot ja erityisselvitykset, ja organisaation tarjoamat liiketaloudelliset tietotuotteet. Selvästi yli puolet (noin 56 prosenttia) eniten käytetyistä tietotuotteista oli maksuttomia ja noin 63 prosenttia joko maksuttomia tai nimelliseen/irtiottokustannuksiin perustuen hinnoiteltuja. Toiseksi tai kolmanneksi eniten käytettyjen tietotuotteiden hinnoittelu jakautui tasaisemmin eri hinnoittelutapojen suhteen.

Kyselylomakkeessa selvitettiin myös pelkästään tiedontuottajaorganisaatioiden sisäisessä käytössä olevia tieto(kanto)ja tai aineistoja. Vastaajaorganisaatiot raportoivat, että niillä oli pelkästään sisäisessä käytössä muun muassa toimintaa tukevia tietoja (esim. sopimuskuppani- ja sidosryhmätietoja) sekä sellaisia lupiin ja valvontaan liittyviä tietoja, joilla on tarvetta vain organisaation sisäisessä käytössä. Pelkästään sisäisessä käytössä olevia tutkimus- ja rekisteriaineistoja mainittiin neljää tyyppiä:

- lakisääteisesti salassa pidettävät tiedot ja rekisteriaineistot (joita voidaan periaatteessa luovuttaa, mikäli tietoja pyytävällä taholla on lakiin perustuva oikeus niiden saantiin)
- tutkimusaineistot, jotka ovat siinä kehityskaaren vaiheessa, ettei niitä voida tarjota kohtuullisin panostuksin ulkopuolisille

- tiedot ja aineistot/tietokannat, joiden ulkopuolisen käytön lisääminen vaatisi lisää resursseja, tai joita voitaisiin periaatteessa jakelumenetelmiä kehittämällä jakaa myös ulkopuolisille
- kaupallisesti tärkeät tuotteet, joiden taustalla olevaa tietokantaa ei voida tämän takia antaa vapaaseen käyttöön.

Viisi vastaajaa raportoi, ettei organisaatiolla ole pelkästään sisäisessä käytössä olevia tieto(kanto)ja tai aineistoja (lukuun ottamatta organisaation sisäisiä asianhallinta- tai toiminnanohjausjärjestelmiä tietoineen).

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

Kyselytutkimuksen tuloksista ilmenee, että kaikki kyselyyn vastanneet virastot tarjoavat maksuttomia tietotuotteita, mutta niiden osuuden arviointi kaikista tietotuotteista koettiin vaikeaksi. Digitaalisessa muodossa Internetin kautta tarjolla olevista tietotuotteista suuri osa, keskimäärin 83 prosenttia, on maksuttomia. Maksullisista tietotuotteista keskimäärin lähes kolmannes tarjotaan nimelliseen tai irtiottokustannuksiin perustuvaan hintaan, lähes viidennes omakustannehintaan ja melkein puolet liiketaloudellisiin perustein hinnoiteltuna. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen tuotteiden osuus on täten suhteellisesti suurin kaikista maksullisista tietotuotteista. Riskinä omakustanne- ja liiketaloudellisessa hinnoittelussa on se, että julkisen sektorin tietokantojen ja aineistojen hyödyntäminen jää paljon vähäisemmäksi kuin se olisi muutoin. Esimerkiksi Maanmittauslaitoksen tilinpäätösjulkaisussa (Maanmittauslaitos, 2009) todetaan, että sen aineistojen käyttö laajeni huomattavasti edellisestä vuodesta, kun aineistojen hinnoittelu muuttui vuoden 2008 alussa siten, että aineistoja luovutetaan viranomaisille irtiottokustannuksin.¹¹ Huolimatta aiempaa merkittävästi alhaisemmista hinnoista aineistotulot eivät vuonna 2008 poikenneet suuresti edellisen vuoden tuloista (Maanmittauslaitos, 2009).¹²

Myös ulkomailta löytyy useita esimerkkejä siitä, että julkisen sektorin tiedon hintojen lasku nostaa kysyntää huomattavasti (kts. esim. Pollock, 2008). Esimerkiksi tilastoaineistojen tarjoaminen ilmaiseksi Uudessa-Seelannissa vuonna 2007 johti Digital Boundaries cd-levyaineiston kaksinkertaiseen ja ”Street Link”-tiedostojen kymmenkertaiseen kysynnän kasvuun - verrattuna Statistics New Zealandin kyseisten tuotteiden myyntiin edeltävien kolmen ja puolen vuoden aikana - ensimmäisen kuuden viikon aikana sen jälkeen, kun aineistot tarjottiin ilmaiseksi käyttäjille. Samoin tapahtui huomattava kasvu tietojen kysynnässä Australian tilastokeskuksen (The Australian Bureau of Statistics, ABS) siirtyessä tarjoamaan tilastotietoja ilmaiseksi www-sivuillaan vuoden 2005 lopulla: ajanjaksolla 2004-2005 tuotteita ladattiin ABS:n sivuilta alle miljoona kertaa, kun taas vastaavana ajanjaksona hinnoittelusta luopumisen jälkeen latauskertojen määrä oli kaksinkertaistunut ja tästä vuoden päästä yli 4.5-kertaistunut. On toki mahdollista, että tietojen ollessa ilmaisia jotkut käyttäjät hankkivat tietoa ”kokeiluluontoisesti” tarkistaakseen tiedon käytettävyyden ja täten kaikki ilmainen hankittu tieto ei tule hyötykäyttöön eikä sitä hankittaisi edes nimellisellä hinnalla.

¹¹ ”Hinnoittelu ei koske kiinteistörekisteri- ja kiinteistörekisterikartta-aineistoja eikä yhteistyönä tuotettuja aineistoja, kuten Euroopan maanmittauslaitosten yhteistyönä tuottamia aineistoja. Hinnoittelu ei koske myöskään mm. otteita, tulosteita, painettuja karttoja eikä skannattuja aineistoja.” (MML:n hinnasto 1.5.2009)

¹² ”Vaikka aineistot viranomaisille luovutettiin irtiottokustannuksin, tuloja saatiin 1.8 milj. euroa, mikä on vain hieman vähemmän kuin edellisvuonna.” (Maanmittauslaitos, 2009, s. 16)

Esimerkkien valossa tarkasteltuna havaittu erittäin suuri kasvu tietojen käytössä siirtäessä ilmaiseen tiedon tarjontaan viittaa siihen, että monissa tapauksissa julkisen sektorin hallussa olevan tiedon hintajousto on kohtalaisen suuri (eli alle -1).¹³ Tämä tarkoittaa sitä, että tiedon kysyntä reagoi hinnan muutoksiin voimakkaasti. Toisin sanoen, monien julkisen sektorin hallussa olevien tietojen jälleenkäytön voidaan olettaa kasvavan merkittävästi, jos siirrytään kustannusperusteisesta hinnoittelusta kohti rajakustannuksiin perustuvaa hinnoittelua tai tiedon maksuttomaan jakeluun..

Vastaajaorganisaatioista 41 prosenttia raportoi niiden tarjoamien tietotuotteiden markkinoilla olevan kilpailevaa yksityistä tarjontaa. On mahdollista, että julkisen sektorin monopoliasema tiedon hankinnassa ja aineistojen keräämisessä sekä mahdollisuus immateriaalioikeuksien suojaamiseen vääristää kilpailua ja vaikeuttaa yksityisten yritysten toimintaa markkinoilla. Tehokkaimmat yksiköt eivät siten välttämättä ole tiedon markkinoiden toimijoita. Täten julkisen tiedon saatavuus nimelliseen hintaan kaikille markkinatoimijoille voisi kasvattaa tuottavuutta tietotuotteiden markkinoilla. Julkisen tiedon nimellinen tai irtiottokustannuksiin perustuva hinta voisi alentaa markkinoille tulon kynnystä uusia tietotuotteita ja –palveluita tuottaville yrityksille ja edistää uusien markkinoiden kehittymistä. Kuluttajien näkökulmasta tämä merkitsisi tietotuotteiden halvempia hintoja ja suurempaa variaatiota. Julkinen sektori menettää ehkä huomattaviakin verotuloja sekä uusien yritysten synnystä seuraavia positiivisia työllisyysvaikutuksia.

Esimerkiksi julkisia tietoja raaka-aineena hyödyntävien meteorologisten tietotuotteiden ja –palveluiden markkinat ovat kasvaneet USA:ssa huomattavasti nopeammin kuin Euroopassa. Vuonna 2006 meteorologisten tietotuotteiden markkinoiden koko USA:ssa 1.4 miljardia Yhdysvaltain dollaria ja markkinoiden keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti vuodesta 2000 lähtien mitattuna 17 prosenttia, kun vastaavat luvut olivat Euroopan osalta 372 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria ja 1.2 prosenttia (Pettifer, 2009). Eroa markkinoiden koossa ei selitä ero tarkastellun EU-alueen ja USA:n talouksien koossa: bruttokansantuotteella mitattuna alueiden ero on verrattain pieni¹⁴. Keskeinen ero alueiden välillä löytyy siitä, että Yhdysvalloissa, toisin kuin EU-alueella, julkisen sektorin tietovarannot ovat käytössä enintään rajakustannuksiin perustuvien hinnan eikä julkisen sektorin kilpaile yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Pettifer (2009) on arvioinut Euroopan maiden menettävän yhteensä liki 300 miljoonaa euroa verotuloina pelkästään meteorologisten markkinoiden osalta johtuen julkisen tiedon hinnoittelu- ja markkinakäytännöistä.

Julkisen tiedon saatavuus nimelliseen tai irtiottokustannuksiin perustuvaan hintaan lisäksi myös tiedon tutkimuskäyttöä ja vähentäisi turhia julkisen sektorin sisällä tapahtuvia rahansiirtoja, joita syntyy kun tutkijat hankkivat aineistonsa julkiselta sektorilta käyttämällä julkisin varoin rahoitettujen tutkimushankkeiden budjetteja. Toinen merkittävä julkisen tiedon hyödyntämisen pullonkaula tutkimuskäytössä on lainsäädäntöön liittyvä. Aineistojen laatu ja niiden saatavuus kärsivät tilastoaineistojen luovuttamista koskevien lakien tulkinnoista, jotka eivät vastaa EU:n voimassaolevia asetuksia. Erityisesti Tilastolaki pitäisi

¹³ Kysynnän hintajousto kuvastaa sitä kuinka kuluttajat reagoivat hintojen muutoksiin, ts. kuinka paljon kysyntä muuttuu prosentuaalisesti hintaa muutettaessa. Esimerkiksi kysynnän hintajoustopuolassa -1 hinnan alentaminen 10 prosentilla kasvattaa tuotteen kysyntää 10 prosentilla. Kysynnän hintajoustopuolassa välillä [-1, 0] kysyntää sanotaan joustamattomaksi, koska pienestä hinnan muutoksesta seuraa vain pieni muutos kysynnässä. Jos hintajousto on pienempi kuin -1 kysyntä on joustavaa; pienestäkin hinnan muutoksesta voi seurata suuri muutos tuotteen kysynnässä).

¹⁴ USA:n bruttokansantuote vuonna 2006 oli $11,413,625 \cdot 10^6$ Yhdysvaltain dollaria, kun tarkastellun EU-alueen vastaava luku oli $14,527,140 \cdot 10^6$ (Dekkers, 2009).

saattaa ajan tasalle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 223/2009 mukaiseksi niin, että tutkijat saisivat käyttöönsä pienemmillä kustannuksilla laadukkaampia tutkimusaineistoja. Lisääntynyt ja parempilaatuinen tutkimustieto voisi puolestaan edistää julkisen sektorin harjoittamaa politiikkaa ja johtaa yhteiskunnallisten resurssien parempaan käyttöön.

Julkishallinnon organisaatioiden näkökulmasta suurimman ongelman nimelliseen tai irtiottokustannusperusteiseen hinnoitteluun siirtymisessä muodostaa tulorahoitteinen toimintamalli. Liki kolmannes vastaajista raportoi myynnistä saatavilla tuloilla olevan erittäin tärkeän merkityksen organisaation toiminnan rahoituksessa. Enintään irtiottokustannusten käyttöön siirtyminen tietotuotteiden hinnoittelussa tarkoittaisi sitä, että tulorahoitusmallista pitäisi luopua ja tiedon tarjoajille varata valtion budjetista tarvittava rahoitus tiedontarjontatehtävän hoitamiseen. Tällaisesta käytännöstä on jo kokemusta muista maista. Esimerkiksi Yhdysvalloissa julkisen sektorin tiedoista peritään enimmillään kopioinnista ja jakelusta aiheutuvat marginaalikustannukset. Myös Alankomaat on ilmoittanut siirtyvänsä julkisten tietojen osalta hinnoittelukäytäntöön, jossa tiedosta peritään enimmillään sen marginaalikustannukset (Euroopan Yhteisöjen Komissio, 2009).

Suomessa olisi syytä harkita siirtymistä käyttämään julkisen sektorin tiedon tarjonnassa enimmillään nimellisiä tai irtiottokustannuksiin perustuvia hintoja. Tämä vähentäisi epätervettä julkisen sektorin kilpailua tietotuotteiden markkinoilla sekä lisäisi verovaroin kerättyjen ja hallinnoitujen aineistojen hyödyntämistä. Kyselytutkimuksen vastaajien suhtautuminen asiaan oli positiivinen; lähes kaikki vastaajat pitivät tätä ainakin periaatteessa mahdollisena. Joidenkin kyselyyn vastanneiden huolena olivat hintojen laskun seurauksena mahdollisesti tietotuotteiden kysynnän voimakkaan kasvun seurauksena syntyvät kapasiteettiongelmat. Ainakaan sellaisten tietotuotteiden osalta, jotka voidaan tarjota Internetin kautta digitaalisessa muodossa itsepalveluperiaatteella, ei ongelmaa kuitenkaan synny. Sen jälkeen, kun tieto on saatettu itsepalvelukäytön mahdollistavaan muotoon, on yksittäisen tietotuotteen marginaalinen jakelukustannus tarjoajan näkökulmasta nolla.

On erittäin haasteellista arvioida, mikä olisi vuotuinen budjettirahoituksen lisäyksen tarve julkisia tietoja kerääville, hallinnoiville ja jakaville virastoille, mikäli siirryttäisiin kokonaan maksimissaan irtiottokustannuksiin perustuvaan julkisen tiedon hinnoitteluun. Kyselyyn vastanneiden virastojen – joiden joukossa ovat tiedon markkinoiden näkökulmasta taloudellisesti merkittävimmät julkiset toimijat - tietotuotetulot olivat yhteensä noin 52 miljoonan euroa. Maksimissaan puhutaan täten lyhyellä tähtämellä satojen miljoonien eurojen vuotuisesta budjettilisäyksestä, jos oletetaan, ettei irtiottokustannuksilla tarjotun tiedon kysynnän lisäys tuota merkittäviä lisäkustannuksia. Kustannusten määräytyminen tiedon kysynnän kasvaessa julkisen tiedon tarjonnassa riippuu paljolti siitä, kuinka tehokkaasti tiedon hallinta ja jakelu pystytään organisoimaan julkisella sektorilla. Olisikin syytä pohtia, miltä osin tiedon keräämistä, hallintaa ja jakelua voitaisiin vielä tehostaa. Yllä esitettyt esimerkit viittaavat myös siihen, että tietotuotteiden kysynnän lisäyksellä pystytään ainakin joissakin virastoissa kattamaan suurelta osin syntynyt tulovaje eikä lisäbudjettirahaa näiden virastojen osalta tarvittaisi, kuten ei luonnollisesti myöskään niiden virastojen kohdalla, joiden kaikki tietotuotteet ovat jo nykyisellään maksuttomia.

Lähteet

- Dekkers, M., Polman, F., te Velde, R., and de Vries, M. (2006). MEPSIR. Measuring European Public Sector Information Resources. June 2006.
- Euroopan Yhteisöjen Komissio (2004). Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council establishing a multiannual community programme to make digital content in Europe more accessible, usable and exploitable. Brussels 13.2.2004.
- Euroopan Yhteisöjen Komissio (2009). Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö – direktiivin 2003/98/EY uudelleentarkastelu.
- Maanmittauslaitos (2009). Maanmittauslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2008.
[Http://www.maanmittauslaitos.fi/Julkaisut_ja_asiakirjat/Talous_ja_hallinto/Talous/](http://www.maanmittauslaitos.fi/Julkaisut_ja_asiakirjat/Talous_ja_hallinto/Talous/)
- Pettifer, R.E.W. (2009). PSI in European meteorology – An unfilled potential. Mimeo. 25.4.2009
- Pollock, R. (2008). The economics of public sector information. University of Cambridge. December 2, 2008.

Liite 1. Kyselylomake

Vastaajan nimi: _____

Työtehtävä: _____

Organisaatio: _____

Tietotuotteilla käsitetään tässä kyselyssä tuottamianne ja tarjoamianne yksittäisiä tietoja, aineistoja ja tietokantoja sähköisessä tai painetussa muodossa (esim. rekisteriotteet, tilastoaineistot, online tietokannat). Tähän ei lueta tuottamianne julkaisuja ja raportteja.

1. Tarjoatteko maksuttomia tietotuotteita ja jos kyllä niin kuinka suuren prosenttiosuuden nämä tuotteet kattavat kaikista tarjoamistanne tietotuotteista?

2. Arvioi, kuinka suuri osa tarjoamistanne maksullista tietotuotteista on hinnoiteltu seuraavien luokitusten mukaisesti ja kuinka suuret tulot vuonna 2008 eri tavoin hinnoitelluista tietotuoteryhmistä on saatu:

Hinnoittelu	Hinnoittelua käytetään	Tietotuotteiden %-osuus maksullisista tietotuotteista	Tulot (1000 euroa) vuonna 2008
Nimellinen/irtiottokuluihin perustuva hinta*	kyllä / ei	%	
Omakustannehinta*	kyllä / ei	%	
Liiketaloudellinen hinnoittelu	kyllä / ei	%	

* Irtiottokuluilla tarkoitetaan tiedon luovuttamisesta ja jakamisesta syntyviä välittömiä kustannuksia.

**Omakustannehinta = maksun suuruus vastaa tietotuotteen tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

3. Tietotuotteistamme kertyneet tulot olivat yhteensä vuonna 2008

_____ euroa.

4. Kaikkien tietotuotteidemme tuotannon kustannukset olivat yhteensä vuonna 2008

_____ euroa.

5. Missä määrin omakustannehintaan tai liiketaloudellisesti hinnoiteltu myynti (tai asiakaslähtöisyys yleensä) ohjaa toimintaanne ja sen kehittämistä?

6. Onko tietotuotteidenne markkinoilla kilpailevaa yksityistä tarjontaa?

Kyllä	Ei
☐	☐

7. Mitkä ovat kolme eniten käytettyä tietotuotettanne/tietotuoteryhmää, ja kuinka nämä tuotteet on hinnoiteltu (maksuton/ nimellinen tai irtiottokustannuksiin perustuvahinta / omakustannehinta /liiketaloudellinen hinnoittelu)?

Kolme eniten käytettyä tietotuotettamme ovat	Hinnoittelu
1.	
2.	
3.	

8. Kuinka suuri osuus tietotuotteistanne on saatavilla digitaalisessa muodossa Internetin kautta:

Internetin kautta saatavilla olevista tuotteista on	Maksuttomia	Nimelliseen/irtiottokustannuksiin perustuvasti hinnoiteltuja	Omakustannehintaisia	Liiketaloudellisesti hinnoiteltuja
	%	%	%	%

9. Arvioikaa eri käyttäjäryhmien osuus (perustuen käytettyjen tietotuotteiden lukumäärään) omien tietotuotteidenne käytössä:

Tietotuotteiden käyttäjät	%-osuus
Yksityishenkilöt	%
Yritykset	%
Tutkimuslaitokset/yliopistot	%
Julkiset sektorin muut toimijat	%

10. Tarjoatteko jollekin käyttäjäryhmälle tietotuotteitanne eri hinnoilla kuin muille? Jos kyllä, niin mistä käyttäjäryhmästä on kysymys ja miten hinnoittelu tämän ryhmän kohdalla poikkeaa muista?

11. Mikäli käytätte omakustanne-/liiketaloudellista hinnoittelua, millä edellytyksillä näkisitte mahdollisena siirtyä käyttämään pelkästään nimellisiä/irtiottokustannuksiin perustuvia hintoja? Voitaasiinko tietotuotteenne tarjota maksuttomina niin, että kustannukset katettaisiin budjettirahoitteisesti? Jos ei, niin mikä on esteenä?

Liite 2. Virastot, joille kysely lähetettiin

Ajoneuvohallintokeskus
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
Elintarviketurvallisuusvirasto
Geodeettinen laitos
Geologian tutkimuslaitos
Ilmatieteen laitos
Kansaneläkelaitos
Kilpailuvirasto
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Kuluttajavirasto
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
Maanmittauslaitos
Merenkululaitos
Metsäntutkimuslaitos
Mittatekniikan keskus
Museovirasto
Patentti- ja rekisterihallitus
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Säteilyturvakeskus
Suomen ympäristökeskus
TEKES
Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos
Tiehallinto
Tilastokeskus
Tullihallitus
Työterveyslaitos
Väestörekisterikeskus
Verohallinto
Viestintävirasto